

جلسه هماهنگی آموزش

اولیای پایه اول

محتوای آموزشی کتاب های درسی

استان قم - شهریور ۹۵

پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و سلم :

نشانه های کامل بودن ایمان بنده ، این است که در هر کاری ان شاء الله بگوید.

امام صادق علیه السلام :

هر که می خواهد در حال سختی دعایش به اجابت رسد باید در حال راحتی بسیار دعا کند.

امام علی علیه السلام :

گواراترین زندگی را کسی دارد که به آنچه خدا نصیب او گردانیده خرسند باشد.

امام صادق علیه السلام :

هر کس به آن چه خدا به او داده راضی باشد خدا نیز به عمل کم او راضی می شود.

کتاب فارسی خوانداری

بخش اول : نگاره ها

- جهت آموزش یک ماه آغازین است
- شامل ده موضوع جهت آمادگی سازی دانش آموز برای خواندن و نوشتن

نگاره ها

اهداف :

خوب سخن گفتن (درباره تصویر بزرگ نگاره)
خوب دیدن (توجه به جزئیات و تسط در درک اجزا از کل
تفکر درباره موضوعات تصاویر و ارتباط بین آن ها
خوب گوش دادن در تلفظ درست واژه ها و رفع اشکالات تلفظی
تشخیص درست صدا ها در آغاز و پایان کلمات و مقایسه ی آن
ها در شناخت صداهای کلمات هم آغاز و هم پایان
ثبت و ضبط نام تصاویر در ذهن (بیان نام هر تصویر کوچک در
پایان هر نگاره تنها برای آشنایی با شکل کلی کلمه است نه
یادگیری شکل نوشتاری آن . بنابراین تاکید بر روی تصویر
کوچک است نه واژه نوشتاری)

آنچه را که می بینند ، می باشد.
اولیا می توانند با خواندن پرسش ها و یا طرح پرسش های مشابه موجب تقویت و کسب مهارت های بیشتر گوش دادن ، تفکر و تمرکز حواس و سخن گفتن شود (این فعالیت ها شفاهی است)

(ب) بین و بگو :

تقویت دیدن ، توجه و تمرکز دانش آموز (مهارت خواندن)
ساختن جمله های شفاهی برای هر تصویر
ارتباط برقرار کردن بین تصاویر و بیان داستان (مهارت سخن گفتن)
— اولیا می توانند از طریق تصویر خوانی علاوه بر پرورش خلاقیت کودک خود ، مهارت سخنگویی را تقویت کنند زمانی کودک قادر خواهد بود که مشاهدات خود را ارائه کند که از تکلم خوبی برخوردار باشد. به ایده و اظهار نظر شخصی کودک نیز اهمیت داده شود.

(ج) بگرد و پیدا کن :

هدف تقویت مهارت خواندن ، دقت و تمرکز حواس و درک زبانی اولیا می توانند با بازی های کودکانه این فعالیت را انجام دهند یعنی اولیا واژه ای رایان کنند و کودک آن را نشان دهد (بگویم پنجره و کودک پنجره را نشان دهد.)

(د) به دوستان بگو:

هدف ارتباط برقرار کردن کودک با دیگران است مقصود این ارتباط ایجاد زمینه ای است که دانش آموز آنچه را که از تصویر نگاره و فعالیت های مختلف آموخته است از طریق سخن گفتن به محیط اطراف و مسائل شخصی بپردازد و مهارت سخن گفتن تقویت شود.

هدف دیگر بالا بردن اعتماد به نفس در کودکان است جهت فرار از کمرویی و خجالتی. حضور فعال در کلاس درس

(و) با هم بخوانیم:

این فعالیت دارای اشعار کودکانه است هدف این شعر ها برای لذت بردن کودکان است زیرا آهنگین است . باعث تقویت حافظه شنوایی می شود و بین گوش دادن و زبان هماهنگی ایجاد می شود. خواندن شعر برای کودکان محدودیت زمانی ندارد هر زمانی نیاز باشد می توانند بخوانند. حفظ شعر و توضیح درمورد آن هدف نیست ولی کودک می تواند با خواندن زیاده فرصت های لازم به حفظ شعر هم برسند.

(ز) بازی و نمایش:

کودکان بازی و اجرای نمایش را دوست دارند و همیشه برای آنان فضای شاد و مفرحی را فراهم می سازد. هدف این است که استعداد های نهفته کودکان کشف و پرورش داده شود و به طور غیر مستقیم به مهارت های گوش دادن ، سخن گفتن و ... می رسند. در منزل می توان انجام داد ولی باید از حالت رسمی و کلاسی خودداری شود. (نمایش خلاق)

(ه) کتابخوانی

معمولا هفته ای یک کتاب داستان توسط معلم خوانده می شود هدف آن گسترش فرهنگ مطالعه ، تقویت مهارت خواندن ، گوش دادن و غنی کردن دامنه لغات ذهن است.

اولیا می توانند کتاب داستان بخوانند و سپس در باره موضوع آن پرسش کنند (تقویت مهارت گوش دادن و سخن گفتن و درک مطلب) و حتی مکانی برای کتابخانه داشته باشند.

آمادگی برای خواندن :

- ☐ توجه کودکان در تشخیص شباهت ها و تفاوت های اشیا و تصاویر
- ☐ مشابه یک تصویر را در جمعی از تصاویر پیدا کنند .
- ☐ یک تصویر پنهان را از میان تصاویر مبهم پیدا کنند.
- ☐ کارت های تصویری و یا اشیایی از نظرویرگی هایی که برایشان در نظر می گیرید طبقه بندی کند.
- ☐ تکه های یک پازل را بچینند و قطعه های ناقص آن را تکمیل کنند.
- ☐ درباره تصاویر داستان سرایی کنند.
- ☐ داستان های نیمه کاره تصویری را کامل کنند. (حدس انتها)
- ☐ تصویرهای به هم ریخته را مرتب کنند.
- ☐ تفاوت و یا شباهت های حروف الفبا بگویند.
- ☐ به تعداد نقطه ها بالا و پایین بودن نقطه های حروف توجه کنند.
- ☐ تصویر را به نوشته ای که خواندید ارتباط دهند.
- ☐ طریقه به دست گرفتن و ورق زدن کتاب را به کودکان یاد دهید.

آمادگی برای نوشتن:

- قلم به دست گرفتن صحیح
- درست نشستن و فاصله چشم تا صفحه
- وصل کردن خطوط ، خط چین ها و نقطه ها به یکدیگر
- کشیدن خطوط از سمت راست به چپ ، بالا به پایین ، پایین به بالا ، خطوط مورب و منحنی
- کشیدن دور یک شکل
- کشیدن سه گوش ، چهارگوش و گردی
- نقاشی ، رنگ آمیزی ، قیچی و بریدن ، خمیر ، گل بازی
- هماهنگی چشم و دست و سر
- تقلید و سرمشق

بخش دوم : آموزش نشانه های ۱

در این قسمت ۳۰ نشانه آموزش داده می شود هر درس ۲ یا ۳ نشانه دارد که در طول هفته آموزش داده می شود این بخش نیاز به تخصص فنی و مهارتی دارد لذا خانواده باید از طریق معلم ، با آموزش و تمرین آن آشنا شوند. در امر تدریس و آموزش نباید دخالت شود بلکه باید شرایط جهت یادگیری بهتر فراگیر فراهم شود. این بخش کتاب از ۵ قسمت تشکیل شده است .

قسمت اول : همه درس ها از یک تصویر بزرگ (کلی) شروع می شود که ارتباط بخش نگاره ها را به همراه دارد. دانش آموزان با مشاهده تصویر و خواندن آن کلماتی را که در آموزش نیاز دارند را می گویند زیرا رویکرد ما در آموزش این است از کل (جمله یا کلمه) شروع شود اولیا می توانند از کودکان بخواهند آن ها به تصویر نگاه کنند و جمله هایی بگویند که تصویر بزرگ موجود باشد هر چقدر کلماتی بیشتری بگویند موجب شناخت کافی از کلمه پیدا می کنند و در زمان معرفی نشانه در فهم کلمه مشکلی نخواهند داشت.

قسمت دوم : در زیر هر تصویر بزرگ چند تصویر کوچک (۳ یا ۴...) قرار دارد که نام آن ها نیز نوشته شده است. مهمترین بخش این قسمت است که از محتوای تصویر بزرگ استخراج می شود همراه این تصاویر نام واژه به خط خواندن آورده شده که نشانه جدید با رنگ قرمز مشخص شده است و دانش آموزان در طی فرایندی یاد می گیرند که نشانه قرمز چه صدایی می دهد و صدای جدید را یاد می گیرند.

اما آنچه خانواده می توانند کمک کنند این است که دانش آموز به تصاویر نگاه کند نام هر تصویر را به صورت

طبیعی بگوید بدون اینکه مکث هایی بین صداها یک کلمه داشته باشد اگر اشکالی در تلفظ است اصلاح شود و بعد سعی کنند کلمه ها را به کمک تصویر بخوانند و اگر نیز بدون تصویر نیز بخوانند بسیار خوب است. (ارتباط نوشته بدون تصویر به نوشته همراه تصویر) و یا این که بخواهید جای نشانه قرمز را در کلمه بگویند و کلماتی که این نشانه را دارند را نام ببرند. (صدای اول و یا غیر اول آن) صدای غیر آخر یا آخر)

اگر دوست دارید می توانید این کارت تصویر ها را از بازار تهیه کنید با آن بازی کنند تا با نام و کلمات انس بیشتری داشته باشند. در این قسمت فقط صدای جدید پرسیده می شود و نباید بقیه نشانه ها را پرسید و نباید در این قسمت خواست که کلمات را بنویسند نوشتن فقط بر اساس کتاب فارسی (نوشتاری یا کتاب کار) است.

قسمت سوم : متنی کوتاه که فقط برای خواندن است هر دانش آموز باید به کمک کلمه های تصویر کوچک این متن را بخواند اگر کلمه ای باشد که در تصاویر کوچک نبود باید به آن ها گفت که چه کلمه ای است ؟ بدون اینکه توضیحی داده شود. این متن اغلب آهنگین است ولی برای خواندن است نباید از آن برای املانویسی و یا رونویسی استفاده شود. آنچه والدین می توانند در این قسمت به کودکان کمک کنند خواندن زیاد این متن توسط کودکان است که از سرعت عمل برخوردار شوند.

قسمت چهارم: ارائه نشانه یا حرف و یا صدای مورد نظر که شکل خطی آن در پایین صفحه به طور مستقل آمده است. از کودک بخواهید که با دیدن شکل نشانه بگوید چه صدایی دارد؟ و چند شکل دارد؟ و یا از بین نشانه های مختلف نشانه جدید را پیدا کنند. بهتر است اولیا برای فراگیری نشانه و یا نوشتن آن بخواهند که بر روی ماسه یا نمک با انگشت بنویسند یا خمیر بازی و یا گل رس مدل آن را بسازند. با حبوبات و یا تکه های کاغذ رنگی بسازند...

نامگذاری برای دانستن جایگاه آن در نوشتن است پس با معلم فرزند خود هماهنگ باشید و نام آن را به درستی تمرین کنید تا دوگانگی در یادگیری ایجاد نشود.

قسمت پنجم: طرح مدادی شامل صداهای آموزش داده شده و یا در حال آموزش است که با دو رنگ جدا نشان داده شده خانواده نمونه ای از این طرح مدادی یا جدول الفبای فارسی در منزل آماده کنند تا آنچه یاد گرفته اند یا بنویسند و یا صدایش را بیان کنند تا فراموش نشود.

کتاب کار فارسی یا نوشتاری

فعالیت های این کتاب همگام با کتاب فارسی خوانداری و بلافاصله بعد از تدریس فارسی خوانداری انجام می شود.

الف) بخش نگاره ها:

قسمت اول به صورت نقطه چین است برای ایجاد مهارت در نوشتن است تا قلم را به درست حرکت دهد.

قسمت دوم طرح ناتمامی است که باید آن را کامل کنند هدف رعایت نقطه چین ها و رعایت درست رنگ کردن است که باید رنگ آمیزی درست را با کودک خود نیز تمرین نمایند.

قسمت سوم نماد نوشتاری هستند که باید تقلید و نسخه برداری کنند شکل و صدای حروف نمی باشد. این صفحات در مدرسه و با نظارت معلم انجام می گیرد نه در منزل. نمونه هایی شبیه به آن را می توان در منزل به کودک سرمشق داد تا بنویسد و یا در اوایل نوشتن به صورت نقطه چین بدهیم تا سرمشق را کامل کند.

(ب) بخش آموزش نشانه های ۱:

کار نوشتن بعد از خواندن انجام می شود با خط تحریری و عین سرمشق می نویسند. اولیا باید از کودکان بخواهند قبل از نوشتن ابتدا کلمات و یا عبارات را بخوانند و بعد بنویسند و پیشنهاد می شود در حین نوشتن صداها را آرام همزمان با نوشتن آن زمزمه کنند. از آموزش مستقیم خوشنویسی جدا پرهیز شود و سعی کنید بخواهید عین سرمشق و اندازه سرمشق بنویسند حساسیت بیش از حد می تواند به یادگیری و علاقه فرزند لطمه وارد کند. هر چند زیبایی و تمیزی نوشته هدف است ولی از آن مهم تر یادگیری و املاي درست کلمات است.

کتاب ریاضی

همه دانش آموزان به یک شیوه نمی توانند مفاهیم را درک کنند. این تفاوت ها به معنی برتری یکی بر دیگری نیست. آموزش و یادگیری ریاضی با توجه به سه سبک یادگیری انجام می شود.

سبک یادگیری کلامی: یعنی این گونه دانش آموزان به طور ذهنی قادر به بیان روابط بین مفاهیم ریاضی هستند. باید بتوانند شباهت ها و تفاوت های بین اشکال ساده هندسی را توضیح دهند. درک تفاوت ها و شباهت ها برایشان کار مشکلی نیست.

سبک یادگیری تصویری: یعنی برای درک بهتر باید تصویر و یا شهودی در دست داشته باشند. این دانش آموزان عدد به عنوان طول را مبنا برای یادگیری سایر مفاهیم عدد قرار می دهند درک محور اعداد بین آنان بسیار اهمیت دارد تا جایی که مساله را با محور بهتر حل می کنند.

سبک یادگیری دست ورز: این دانش آموزان با بکار بردن ابزار و ساختن اشکال و بازسازی ذهنی ، مفاهیم را یاد می گیرند آن ها تا مفاهیم ریاضی را تا خودشان بازسازی نکنند نمی فهمند.

پس نقش خانواده این است که در تمرین با فرزند به سه نوع سبک یادگیری توجه کنند

- کتاب ریاضی ۲۵ بخش است که هر بخش یک واحد یادگیری است.
- یک صفحه تصویری به عنوان تم آغاز می شود که نقش مهمی برای صفحات بعدی خود (۶ صفحه) دارد پس از تدریس هر قسمت به صفحه آغازین (تم) بر می گردیم تا کودکان ارتباط مفهوم آن صفحه را به صفحه آغازین ارتباط دهند.
- اولیا از کودکان سوالاتی بپرسند تا زمینه گفت و گو و تمرین آموخته ها انجام شود مثلا اعضای خانواده چند نفرند؟ کدام کمتر است ؟ چه چیزهایی در اطرافت است که ۵ تاست ؟ و...
- برای شروع از دست ورز (با به کارگیری ابزارها) استفاده کنید. پس از آن به کتاب مراجعه کنید و نمونه هایی مانند آن را در برگه ای تمرین نمایید.
- به طور کلی در هر بخش ۳ کار مهم انجام می شود:
- الف) مقدمه چینی و انجام فعالیت های عملی
- ب) ارتباط دادن مفاهیم یک صفحه با صفحه آغازین آن بخش
- ج) رجوع به کتاب درسی و انجام تمرینات و یا نمونه هایی شبیه به آن توسط کودک
- نباید مفاهیم ریاضی را گسترش داد یعنی اگر نام اشکال هندسی بیان نشده بگوییم مثلث و ...

– سعی کنیم مفاهیمی را که یاد می گیرند در زندگی روزمره خود نیز تمرین کنند مثلاً ۵ را که یاد گرفت بخواهیم ۵ تا بشقاب بیاورد یا ساعت الان چند است ؟ ...

اعداد :

– اعداد از یک تا ۱۰۰ یاد می گیرند باید به ترتیب مفهوم، نام ، نماد و نوشتن و ترتیب آن را یاد بدهیم .

– اعداد دو رقمی را به کمک جدول یکی ده تایی یاد می گیرند باید دسته های ده تایی را به صورت دست ورز (دسته های نی) و تصاویر تمرین کنند. بخوانند و بنویسند.

– برای یادگیری بهتر مفهوم عدد از چوب خط نیز استفاده می شود که به صورت قرار دادی ۵ تا ۵ تا کامل می شود.

– بچه ها با نمادهای کمتر ، بیشتر و مساوی آشنا می شوند و با بتوانند اعداد را مقایسه کنند.

الگوها:

– از فعالیت های مفید و رشد دهنده تفکر کودکان ، الگو سازی است . الگو یعنی توالی منظم موجود در یک مساله . توالی ممکن است در اشکال ، اعداد و رنگ باشد. انجام این تمرینات زمینه تفکر منطقی و حل مساله را فراهم می کند.

– خانواده ها باید زمینه کشف روابط را ایجاد کنند تا کودک با درک رابطه ، از یادگیری لذت ببرد بیان روابط موجود از طرف دیگران ارزشی ندارد و به نوعی معما حل می شود.

– جهت یادگیری بهتر نمونه هایی مانند کتاب در دفتر (یا دفتر شطرنجی) تمرین نمایند (یا به طور مجسم با تکه کاغذهای رنگی)

تقارن :

– بچه ها باید با مفهوم تقارن آشنا شوند (این طرف عین و اندازه آن طرف و وقتی که از خط وسط تا کنیم دقیقا روی هم می افتد.)

– کلمه تقارن گفته نمی شود این کلمه در صفحه ۴۶ کتاب ریاضی دوم مطرح می شود.

– انواع تقارن شکل ، رنگ و خانه های شطرنجی تمرین می شود.

جمع و تفریق:

– دانش آموزان باید مفهوم جمع و تفریق را یاد بگیرند در اوایل کار با وسایل و ابزارز و بعد با تصاویر و یا داستان انجام می گیرد.

– باید بتوانند به صورت کلامی ، عبارت ریاضی موردنظر را بیان کنند . در اوایل جمع و تفریق ها را به کمک چوب خط و یا شکل و یا محور اعداد انجام می دهند ولی در جلوتر توقع است تا آخر سال جمع ها و تفریق های ساده را به طور ذهنی بگویند.

اندازه گیری (طول ، زمان)

— باید به کمک واحدهای غیر استاندارد مهارت اندازه گیری داشته باشند . باید موقعیت های مطلوب برای کودک ایجاد کرد تا به کمک اشیا مثل گیره ، پاک کن و تراش طول ها را اندازه گیری کند . و به مرحله ای برسند که خطای اندازه گیری با واحد استاندارد کمتر شود.

استفاده از جدول

— یک نوع بازی است حل کردن چنین جداول و یافتن مجهول در جدول مجهول برانگیختن تفکر منطقی و خصوصا رشد مهارت ها ، قوای ذهنی و سطح هوش کودکان می گردد.

— باید فکر کنند تا به تفکر منطقی برسند در صورت رسیدن به مشکل می توان مساله های مشابه را انتخاب کرد.

مشکل در عدم درک مساله است اجازه دهید گفت و گوی دو طرفه داشت باشید تا مساله و مشکل معلوم شود.

مساله :

- یکی از مهارت های محوری در کتاب ریاضی ، توانایی حل مساله است.
- انواع مساله های موجود در کتاب ، درک روابط الگوهای هندسی ، الگوهای عددی ، مجهول در جدول و یا مربع های شگفت انگیز و ... در نهایت مسائل کلامی است.
- گاهی برای حل مساله رسم شکل لازم است و یا زیر مساله های آن رامشخص می کنیم.
- قبل از حل مساله کودک درک خود را از مساله به زبان ساده بیان کند. اگر به زبانی ساده بیان کرد مساله را درک کرده است.
- اولیا نباید عجله داشته باشند که سریع پاسخ را بگویند بلکه اجازه و فرصت دهند تا راه حل های پیشنهادی خود را مطرح کنند. زیرا رسیدن به راه های حل مساله از حل خود مساله مهم تر است . در پایه اول اکثر مساله ها یک مرحله ای است.

صلوات

موفق باشید التماس دعا

هادی ربانی

مدرس ضمن خدمت (پایه اول ابتدایی)